

ANKARA’NIN 1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI HAKKINDA BİLGİLENDİRME

Daha önce aktardığımız üzere Ankara’nın 2050 yılı hedefli olması düşünülen Çevre Düzeni Planı (ÇDP) süreci yaklaşık 1 sene önce başlatılmış ve Şubemize konuya dair şifahi bir aktarım yapılmıştı. Bu aktarımın ardından ABB tarafından çalışmalara başlanılmıştı. ÇDP sürecinde şu ana kadar yaşanan gelişmelere ve Şubemizin bu zamana kadarki çalışmalarına ilişkin bir bilgilendirme paylaşmak istedik.

Bilindiği gibi Ankara’nın 2017 yılında onaylanan 2038 yılı hedefli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı farklı meslek odalarının hukuki mücadelesiyle 2020 yılında iptal edilmişti. 5 yıl önce iptal edilen bu planın o dönemde Şubemizce dava konusu edilmesinin birçok sebebi bulunmaktaydı. Bunların bazıları;

- Yeni konut yerleşim bölgeleriyle kentsel saçaklanmanın ve kontrolsüz kentsel gelişmenin önünün açılması
- Doğal ve ekolojik değerleri koruyan bir yaklaşımın olmaması
- Bir ana ulaşım planına dayalı olarak alınmayan hatalı ulaşım kararları
- Nüfus öngörüsünde bilimsel olmayan analizlere dayalı tahminler
- Kurum görüşlerine yer verilmemesi
- Plan henüz kesinleşmeden alt ölçekli plan kararlarıyla üst ölçekli planın bütünselliğinin bozulması
- Ankapark, kaçak saray, ODTÜ yolu gibi kente karşı işlenen suçlara resmiyet kazandıran bir belge niteliği taşıması
- Ankara’nın spekülasyonlu gelişme bölgelerinden olan Dodurga’da kamu yararına ve şehircilik ilkelerine aykırı, üst ölçek plandan kopuk ve mahkeme kararıyla iptal edilen 1/25.000 ölçekli plan kararlarının bu plana aktarılması
- Hiçbir katılımcı sürecin işletilmemesi, paydaş toplantılarının, çalıştayların veya bilgilendirmelerin yapılmaması

şeklinde olmuştu. O zamandan bu yana üst ölçekli plana dair kayda değer bir çalışma yapılmadı. Şu an Ankara’nın 2007 yılında onaylanan 2023 yılı hedefli 1/25.000 ölçekli Başkent Ankara Nazım İmar Planı dışında bir üst ölçek planı bulunmuyor.

Yeni Dönem ÇDP Süreci

8 Ekim 2024 tarihinde Şubemiz toplantı salonunda ABB İmar ve Çevre Düzeni Planlama Şube Müdürü Erinç Üçkardeşler, Metropol İmar AŞ. Genel Müdürü Okan Evliyaoğlu, ABB çalışanları ve Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneğinden ODTÜ Mezunlar Derneğine kadar birçok sivil inisiyatifin katılımlarıyla bir toplantı yapıldı. Ankara’nın 2050 yılı hedefli olması düşünülen yeni bir 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı çalışmasının başlatıldığı, planın, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı bünyesinde, Metropol İmar AŞ’den teknik ve lojistik düzeyde destek alınacağı belirtildi. Ayrıca dışarıdan hizmet alımıyla da danışmanlık hizmeti alınacağı belirtildi. Toplantıya katılanlar, Ankara’nın güncel sorunlarına dair kapsamlı öneriler, eleştiriler getirdi, plan hazırlanırken nelere dikkat edilmesi gerektiği önemli başlıklar halinde dile getirildi.

Ardından 25 Nisan 2025 Cuma günü “Büyükşehir Genç Akademi Ulus” toplantı merkezinde ABB İmar ve Çevre Düzeni Planlama Şube Müdürü Erinç Üçkardeşler, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı Ertuğrul Candaş’ın da katılımlarıyla Ankara’nın 1/100.000 ölçekli

Çevre Düzeni Planı hakkında bir toplantı düzenlendi. İlk ayağı ilçe belediyeleri ile gerçekleştirilen katılım toplantılarının ikinci ayağı olarak düzenlenen bu toplantıya meslek odalarının ve üniversitelerin temsilcileri davet edildi. Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi olarak biz de toplantıya katılanlardandık.

Ankara Hacıbayram Veli Üniversitesi öğretim üyesi Savaş Zafer Şahin gerçekleştirdiği sunumda;

- ÇDP sürecinin temel yaklaşımı
- Mekansal ve stratejik planlar arasındaki eşgüdüm problemleri
- Özellikle merkezi-yerel yönetimler arasında plan süreçlerine dair yaşanan yetki karmaşası

gibi başlıklar üzerinde durdu ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini tartıştı. Parçacıl yaklaşımlardan ziyade bütüncül bir planlama anlayışıyla hareket etmenin, afet dirençli, ekolojik değerlerine saygılı bir kent planı üretmenin, katılımcı süreçlerin etkin biçimde işletmenin, dünyada ve diğer illerde (Bursa, İstanbul, İzmir gibi) Çdp süreçlerini yakından takip etmenin, 2038 Çdp'nin iptal gerekçelerini dikkate alarak bir plan hazırlamanın önemli olduğundan bahsetti.

Çdp'nin çok katmanlı bir yaklaşımla, bilimsel veriler dikkate alınarak hazırlanmasının önemi üzerinde durarak açık veri yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini vurguladı. Plan hazırlık sürecinde yönetim ve danışma kurulu şeklinde iki kurulun olacağını, bu kurullarda olabildiğince çok paydaşlı bir formül geliştirileceğini belirtti.

Daha sonra katılımcılar, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi Osman Balaban'ın kolaylaştırıcılığında çevre düzeni planından beklentilerini paylaştı. Yeşil, doğaya saygılı, iklim kriziyle uyumlu, afet dirençli, enerji verimli, toplumcu, dezavantajlı grupları kapsayıcı, bütüncül bir planın şeffaf ve katılımcı süreçlerle üretilmesinin önemi üzerinde duruldu. Ele alınması gereken en önemli sorunlar ulaşım ve trafik, çevre kirliliği ve iklim değişikliği, kontrolsüz kentsel yayılma, afetler ve risk yönetimi gibi başlıklarda yoğunlaştı. Planın güncel bilimsel bilgiye dayalı olmasının kritik önemi vurgulandı.

ÇDP Sürecine İlişkin Öneri ve Eleştirilerimiz

Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi olarak daha önce ABB yönetimiyle paylaştığımız, farklı toplantılarda dile getirdiğimiz başlıkları bir kez de kamuoyuyla paylaşmak isteriz:

- Yeni bir çevre düzeni planı üretilirken elbette ki geçmişe dönüp bakmak ve hatalardan ders almak çok önemlidir ancak tek başına 2038 ÇDP'yi temel alarak yeni bir plan hazırlığına girmek yetersiz ve eksik bir yaklaşım olacaktır. Daha da ötesi planın yine dava konusu olması ve başta meslek odamız olmak üzere kentin birçok bileşeni tarafından benimsenmesi de mümkün olmayacaktır. Bunun yerine Ankara'nın geleceğini şekillendirecek, cumhuriyetin ikinci yüzyılına yön verecek, çağdaş ve güncel gelişmelere ayak uydurabilecek vizyoner bir plan üretilmelidir.
- Çevre Düzeni Planı, farklı tür ve ölçekteki mekansal ve stratejik planlarla uyumlu/entegre bir şekilde hazırlanmalıdır.
- Daha fazla konut, daha fazla yerleşim alanı anlayışıyla Ankara'nın doğal ve kırsal alanları ile tarım alanlarına yönelik baskıları önleyebilecek gelişme sınırları

belirlenmeli ve kentin kontrolsüzce büyümesinin önüne geçilmelidir. ABB, bunu sağlayabilmek adına plana ilişkin uygulama araçlarını kullanmada daha cesur hareket etmelidir.

- Sanayi, maden ve enerji sektörü gibi büyük ölçekli yatırımların Ankara ili bütünündeki yer seçimlerinin çevre düzeni planı dahilinde yapılarak bu yatırımların kentsel ve kırsal alanlar ile doğal ve ekolojik kaynak değerlerini barındıran alanlar üzerinde yaratacağı olumsuz etkileri ortadan kaldıracak ve/veya en aza indirgeyecek mekansal ve stratejik kararlar ve politikalar üretilmelidir.
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu uyarınca "Marjinal Tarım Arazisi" olarak belirlenmiş tarım arazilerinin toprak bütünlüğünün korunarak yerel kalkınmayı ve gıda güvenliğini sağlayacak mekansal ve stratejik kararlar ve politikalar üretilmelidir.
- Merkezi yönetimin Ankara'ya yapacağı yatırımlarda, plan ve projelerde kamu yararına aykırılık tespit edilir ve üretilecek üst ölçek planın kararlarına aykırılık görülürse bu konu kamuoyuyla açıkça paylaşılmalı, hukuki bir mücadele verilecekse net bir taraf alınmalı, meslek odaları ve diğer sivil inisiyatiflerle birlikte hareket edilmelidir.
- Ulus ve Kızılay'da devam eden çalışmalar (sokak sağlıklılaştırma ve yenileme projeleri, Güvenpark ve yakın çevresinde devam eden projeler) Atatürk Bulvarı boyunca süren çalışmalar (bina cephe cephe çalışmaları, Zafer Parkı yenileme çalışması) bütünlüklü bir anlayışla, planlara dayalı olarak devam etmeli, yapı, meydan ve alanlara tanımlı işlevler kazandırılmalı ve kent merkezinin çöküntü haline gelmesi engellenmelidir.
- Ankara'nın güncel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için üst ölçekli planın yanında farklı türde alt sektörel planlar (sanayi, tarım, turizm vb.) ve çalışma altlıkları (ulaşım, altyapı ilişkileri gibi) da üretilmelidir. Alışageldik ve statik bir plan yaklaşımından ziyade yaratıcı ve dinamik bir planlama süreci işletilmelidir.
- Planın üretilmesi kadar uygulanmasının da önemli olduğundan hareketle planın hangi araçlarla ve paydaşlarla, nasıl uygulanacağı üzerine düşünülmeli, buna ilişkin uygun politika, strateji ve uygulama ilkeleri üretilmelidir. Bilimsel verilerle desteklenen, altı dolu bir vizyonla üretilmiş bir planın hazırlayıcıları, planın arkasında durabilecek siyasi iradeyi ikna edebilirse Ankara'nın geleceğine damga vurabilecek güçlü ve etkin bir plan üretilir. Dolayısıyla bu bilinçle hareket edilmelidir.
- İlçe belediyelerinin ilçe düzeyinde hazırladıkları planlar uyumlulaştırılmalı, ortak ilkeler belirlenmeli ve kamu idarelerinin, vatandaşların mülkiyet haklarına ilişkin her talebi olduğu gibi karşılayan kurumlar olmalarının önüne geçilmelidir.
- Üst ölçek plan üretildikten sonra yapılacak alt ölçekli plan çalışmalarının üst ölçekli plan kararlarını delmemesi sağlanmalı ve bu bağlamda önemli plan notu kararları alınmalıdır.
- Bilgilendirme toplantıları, düzenli periyotlarla çalıştaylar ve kamuoyu paylaşımlarıyla katılımcı süreçler etkin biçimde işletilmeli, açık veri mekanizmaları esnek ve paylaşımcı şekilde ilerletilmelidir. "Katılım" göstermelik şekilde yürütülmemelidir.

Üst ölçek planda aşama kaydedildikçe (sorunların tespit edilmesi, bunlara uygun çalışma altlıklarının oluşturulması vb.) 8 Ekim 2024 tarihinde Şubemizde yaptığımız toplantıya benzer bir toplantının yapılması gerektiğini belirterek ABB'den böyle bir talepte bulunduk. İlerleyen süreçte Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi olarak çevre düzeni planının üretilmesi sürecinde etkin çalışmalar yürütüp etkinlikler düzenleyeceğimizi, iyi

temennilerin ötesine geçen güçlü bir perspektifle Ankara'ya yaraşır bir çevre düzeni planının üretilmesi için süreci yakından takip edeceğimizi bir kez daha kamuoyuna duyurmak isteriz.

Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi